

njega povabil na to veselje, misleč, da mu bo s tem ustregel. Al, kakor smo že povedali, Ravsoviču je nekaj mrzelo — pa kaj? — To ni nihče vedil, pa tudi se ni nobeden veliko pečal za-nj in je velikoveč slednji iskal pri drugih znancih razveseljevanja in prijaznega razgovora.

Po južini pomenkovali so se še en čas gospodje, pivši kavo in puhajoči tobak, potem pa, poslovivši se poredoma od častitljivega gospodarja in mlade gospodinje krasne Ivanke, posedli so se po kočijah ter od-drdrali vsaki na svoj dom. Eden zmed prvih, ki so odhajali, bil je Ravsovič. Pri poslovljenji Ivana še pogledal ni, tudi Ivanki se je nekako hladno priporočil. — Ko so se bili vsi gostje odpeljali, ostala sta Blagajč in mati Ivanova sama v dvorani, ker Ivan in Ivanka odšla sta bila že pred na vrt se sprehajat. Dolgo sta hodila molčeča sèm ter tjà, dokler prideta do počivala pod staro lipo.

„Spomniš se li, Ivanka?“ — spregovori najpred Ivan — „pletla sva včasih kot otroka vence za svoje roditelje.“

„Kako bi se ne spomnila“ — odgovori z ljubim pa žalnim glasom Ivanka, vsedši se na rušnato klop — „takrat bili so še pač srečni dnevi, zlati časi. Živel so še moja ljuba mati; ti dohajal si skoraj vsaki dan k nam; — neznano še mi je bilo, kaj se pravi: ura ločitve; — — pa glej! kolika sprememba v malih letih! — Ti si odšel dalječ od nas; — nemila smrt oropala me je za vselej drage matere; — le ene trenutke še morebiti te pustila bo grozovita vojskina osoda pri nas, potem pa pojdeš, oj morebiti za vselej in znabiti, da mi še žalostna prilika ne bo, jokati solze srčne tuge in žalosti na zgodnjem grobu tvojem“ — in zdaj zapré lepi devičici bridki jok daljno govorjenje. — Z vso mogočo zgovornostjo skušal je Ivan tolažiti prežalostno deklico, pa besede njegove imele so le malo vspeha. Čez nekaj časa vstane Ivanka in z zdihajočim glasom pravi: „Ivan! ali si že vidil malo kapelico, ki so jo dali blagi moj oče zidati ob ribniku v spomin moje otetbe po tebi od smrti?“

„Ne“ — reče Ivan, kterege je bila žalost Ivankina tudi nekako vsega prevzela.

„Pojdiva tjà, blagi moj! tam velikokrat najdla že sem tolažbe bolni duši“ — poprosi žalostna deva Ivana. — Vzdigneta se. — Pridši do male cerkvice stopita va-njo. Ivan ostane poleg vhoda, Ivanka pa stopi naprej, poklekne pred oltar žalostne matere Božje in presrčno prične tù moliti v popolni otožnosti duše svoje. Bila je v pravem pomenu besede razlita v pobožnost, enaka krasnemu Serafu, ki se uklanja pred prestolom Stvarnika svojega. Nježne ročice sklenjene, imela je oči svoje uprte v podobo žalostne matere Božje na oltarcu. Bila je sicer podoba le priprosto in nevidno delo; al pobožna duša ne gleda z očesom, ampak s srcom, — ne gleda z očmi razuma, ampak z očmi vere.

„Žalostna mati Božja!“ — zdihuje zdaj presunjena duša Ivankina — „Ti, ki si prenesla toliko bolečin, da čuditi se moram, kako da razpočilo ni od tuge srce Tvoje o tolikih britkosti! Ti, o prežalena mati! vsliši britke glase žalostne služabnice in hčerke Tvoje, ktera Ti nima družega v dar donesti, kakor otožno srce svoje. Ohrani mi ostarelega očeta še dolgo dolgo zdravega! — obvaruj pa tudi vrlega zaročnika mojega v silnih nevarnostih, katerim gré nasproti. Sprosi, ako je volja Tvoja, da srečno se vrne nekda na naš ljubi dom!“ —

Je li mogoče, da nebo bi ostalo gluho pri toliki srčni molitvi? Al — čudne in nezvedljive so poti previdnosti Božje.

Še je klečala Ivanka v molitev zamaknjena, — še je občudoval Ivan v tihi resnobi pobožnost njeno, ko

Blagajč stopi na prag kapelice. Znani koraki očetovi prebudili so pobožno deklico iz njene molitve. Ko zdaj vsi iz kapelice stopijo, reče Blagajč: „Prejel sem ravno novine . . . Nahajam v njih nekaj, kar zadeva tebe, moj Ivan!“ — „Mene“ — vpraša Ivan — kako to?“

„Slušaj me toraj“ — reče Blagajč, si natakne očale in prične svečano brati: „„Njih veličanstvo cesar Napoleon napotiti hoče se že s početkom mesca maja tega leta v Draždane, kjer ga hočejo ponižno pričakati vsi vladarji, ki spadajo k zavezi renski, da priklonejo se velikemu caru Napoleonu itd.““ — „Zdaj poslušaj Ivan, kaj med ostalim sledi nižej doli: „„Vsi častniki in prostaki francozke vojske, ki se z dopustom nahajajo na domu, imajo, negledajoč na njim dovoljeni čas, najdalje do 15. maja združeni biti v glavnem stanu v Draždanah.““ — „Si me li razumel, Ivan?“

„Sem razumel, popolnoma razumel“ — reče nekako preplašen Ivan, ki se pa kmalo zopet ojunači in pravi: „Je že ni druge milosti, kakor da treba bo pobrati kopita pred odmerjenim časom.“ — Ivanka obledí; komaj in siloma zakriva solze pred milim očetom svojim.

„Kar mora biti, mora biti“ — reče Blagajč; „k večemu tri dni zamoreš še ostati tukaj, potem pa bo čas odriniti, ako hočeš biti do odločenega časa v glavnem stanu.“ „Je že vse prav“ — zavrne Ivan s sjajnim očesom. „Slava me kliče, pa ako Bog v svoji milosti dá, hočem se čez nekaj časa zopet vrniti na vaš dom, da šopku lavorovemu — kterege zaslužiti moram — pridružim nježni venec rožmarinov . . . Upam, da vrnil se bom kmali, ker mislim, da Ruse hočemo kmali ugnati v kozji rog.“ — „Bog daj, da bi tako bilo“ — reče nekako pobito Blagajč — „pa bojim se, da boste imeli ž njimi zadosti težavni opravek, akoravno ne dvomim, da naposled tudi Rusijo slavno hoče zmagati Napoleon. Maloveren o tem biti bilo bi greh; al težavno delo stoji Vam gotovo nasproti, zakaj Rusija nepristopna je zemlja za slednjega ptujca. Vendar pa tudi ona“ — nadaljuje navdušeni Blagajč — „z vsimi pustinjami svojimi, pokritimi z večnim snegom in ledom, s svojo staro sveto Moskvo in novim krasnim Petrogradom vred mora se naposled ukloniti Napoleonu, kakor so se mu tudi uklonili prestari spominki mogočnih nekdanjih Faraonov, visoke namreč piramide vsred vročih s peskom obsutih puščavnih ravnin Nila, — kakor so se mu pozneje znižale strme planine italijanske, ktere z vojskinimi trumami razun Hanibala nihče prekoračil ni. — Napoleonu ni nič nemogoče . . . On hoče, tega se stalno nadjam, tudi silno Rusijo pokoriti z močjo slavodobitnega orožja svojega.“

(Dal. prih.)

Dopisi.

Iz Maribora 24. apr. Te dni se g. prof. Majcigerjeva slovenska prestava Bily-evega životopisa sv. Cirila in Metoda v Pragi začne tiskati *) na stroške nekega tukajšnjega mladega mecenata. Cena knjige bode kolikor le mogoče nizka, da si jo tudi prosto ljudstvo, kteremu bode po slikah in obsegu odviše služila, lahko kupuje. Za priklad bo namesti onih pesmi, ki se nahajajo v česki knjigi, list solnogradskega anonima, ki nektare važne drobtinice zgodovinske o Panonii za dôbo sv. Cirila in Metoda shranuje. Gotovo bo delo še ravno v pravem času, da si marsikter ob cerkvenem praznovanju tisočletnice lahko iz obilno nakupljenega gradiva srce in razum oteši. — V tukajšnji čitavnici je sedaj živahno pomenkovanje o narodni tisočletnici sv. Cirila in Metoda. Pri mnogovrstnih napotijah nasprotnikovih je

*) Ne vemo popolnoma sposobnega jezikoslovca; škoda pa bi bilo, ako se vrine pogrškov tiskarnih preveč. Drugo naročilo smo oskrbeli. Vred.

treba za tako podvzetje srčnosti in materialne podpore, treba je tudi v mnogo delavnih močeh jedne in jedine duše, ki je složna v namenu in v sredstvih, ter vsaki vsakega krepí v navdušenosti in zvesto služi celoti. Ker smo si tega od naših domorodcev zvesti, je upati, da se različno mnenje zastran časa te svečanosti zjedini v prihodnjem glavnem zboru 3. maja, o katerem pričakujemo, da se ga tudi naši zunanji udje obilno udeležijo. Pred sklepanjem o tej velevažni stvari bode mala beseda.

Od narodne čitavnice mariborske. V nedeljo dné 3. maja ob 6. uri zvečer bode v naši čitavnici glavni zbor, ki ima o narodni svečanosti tisočletnice sv. Cirila in Metoda končno odločiti.

Odbor čitavnice mariborske.

Od sv. Ane v Slovenskih goricah 20. aprila. — Žalostno novico Vam naznanjam. Našega župnika Antona Ferencja ni več. Bili so izmed onih rodoljubov, ki so národní stvari sicer ne s peresom, ampak z besedo in z djanjem verno služili. Ko bi imeli pri sv. Rupertu v Slovenskih goricah kršanski nauk v nerazumljivi nemški besedi učiti, so se temu branili rekši: „Ako hočete, da me deca razume, jo učim v latinščini.“ Razumeli so nasprotniki in se podali. Narodov poduk in napredek jim je bila sveta naloga, ktero so v Slomšekovem duhu kot njih zvesti prijatel v svojih službah kot dehan v Marenbergu in župnik pri sv. Ani svoje žive dni izpolnjevali. Bili so rojeni pri sv. Jurji na Šavenci l. 1799, umrli 17. t. m. Lahka jim zemljica!

V Gorici 21. apr. Pri besedi v naši čitavnici 19. t. m. so se peli 4 zbori, „Naprej“, „Budnica“, „Savica“, in „Rado ide“; en dvospev, „Popotnik“, pela vrla Nemkinja gospá Pogačnikova z g. Tomanom, in en samospev g. Hribarjev „Slavček“, pela gospa Jegličeva. Vmes je „o telegrafii“ govoril g. telegrafist Klavčar. Kaj takošnega, ne le, da je sploh mikavno, je sosebnost takim primerno, ki bi utegnili misliti, da po slovenski se ne dá ničesa, ko le o gnoji in krompirji govoriti. Nadalje je deklamoval naš oče čitavnični gosp. Toman „Legendo“ (Koseskovo) tako izvrstno, da se ne dá dopovedati. Da je bilo resnemu odborovemu programu na vse zadnje še nekoliko „okroglih“ dodanih, je celó naravno, ako se pomisli, da je skor nemogoče, da bi se gospodičinam, našim zvestim poslušavkam, najgorkeje njih želje ne izpolnile, in to bi bilo toliko težje, ker slišimo, da nas mislite prihodnjič dve (novi), ena z godbo in petjem, druga z deklamacijo počastiti in razveseliti.

V Gorici 26. aprila. — V pondeljek 4. maja ob 8. uri zvečer bo tukajšni čitavnici velik peven in instrumentalen koncert v raznih slovanskih jezikih. Pela bo slavna pevkinja gosp. Roza Hagen-ova, ki je že mnogo evropskih mest prehodivši povsod občudovana bila. Godla bo (slovanske in druge skladbe) kapela tukaj nastanjenega (krajnsko-primorskega) lovskega c. kr. batalijona. Čisti dohodek je mestnim ubozim namenjen; zatoraj bodo tudi družniki čitavnični vstopnino (50 kr.) plačali. Program se bo za časa razposlal.

Odbor čitavnični.

Iz Tomina 15. aprila. — V našem trgu smo napravili poslednji čas več važnih reči; treba, da jih omenimo ob kratkem. — God sv. Cirila in Metoda obhajali smo tudi tukaj, in sicer s slovesno sv. mašo in z besedo v čitavnici. 17. marca je napravila čitavnica spet besedo, začela se je beseda s precej obširnim govorom, katerega naslov je bil: „Vsa slovenska dežela naj bode učilnica slovnice in slovstva slovenskega.“ Ker je ta g. dr. Lavričev govor vsem poslušavcem jako všeč bil, pošiljamo ga Vam drage „Novice“. Glasil se je tako-le:

Slavno društvo! Vsa slovenska dežela naj postane učilnica slovnice in našega slovstva!

To nasvetujem; pripustite mi pa, da ta svoj nasvèt vpravičim.

Gospôda! Še zmirom pritožujejo slovenski se domoljubi, da ni slovenščina globoko segla v javno življenje ljudstva, in da se le počasi razširja po uradnih in županskih pisarnicah. In tega se pritožujejo, čeravno je na drugi strani gotovo, da národna reč klije med ljudstvom zlasti med šolsko mladino, česar so mnogoteri shodi preteklega leta, šolski govori govornjeni konec šolskega leta 1862 in druge djanja tehtni dokazi.

Gospôda! ne moremo tajiti, da so pritožbe zastran obravnavanja javnih opravil pravične, vendar pa je razvidno, da to dozda ni moglo drugače biti.

Občno je namreč znano, da se ni nobeden gospodov, ki javne opravila opravljajo, v šolah učil ne slovnice slovenske, ne drugih predmetov v maternem jeziku. Nobeden od njih ni slišal po šolah omikanih glasov matere Slave. Znamo tudi, da se je tako godilo ne samo dijakom visocih šol, ampak celó učencom nižjih; zavoljo tega nahajamo tudi pri županijah prav malo oseb, ki so zmožne srenjske opravila slovenski opravljati. Marsikateri od njih so zares navdušeni rojaki; vendar pa jim mogoče ni, slovenski pisati. — Ako bi se jim pa slovenski dopisovalo, nemški ali laški izobraženi bi le težko in komaj razumeli omikani, zlasti vredski slovenski jezik. To je netajljiva resnica!

Po tem takem je razvidno, da se bodo te okoliščine le počasi in počasi spremenile. Zavoljo tega čujemo prav pogostoma mnenje izrekovati, da bodo še le prihodnji časi, kadar sedanja mladež v službe stopi, boljše v tem obziru.

Prevdarjaje pa, da imamo pomočkov vsake vrste, in da je duh časa že zbudil naše ljudstvo; prevdarjaje dalje, da mora tudi sedanji rod svojo nalogo rešiti, to je temelj položiti lepši prihodnosti: moramo preiskavati, je li mogoče na visokejšo stopnjo nas pripraviti in omejene overe odpraviti?

Mislim, da mogoče je, in pripomočkov temu nam bo vzajemno podučevanje v slovenskem jeziku, ktero moralo bi razširiti se po celi slovenski zemlji.

Nekteri menijo, da je prav lahko, naučiti se omikanega slovenskega jezika; temu nasproti trdijo drugi, da je prav težko to delo, in celó nemogoče tistim, ki so z opravili obloženi.

Gospôda, kakor navadno povsod, tudi tukaj je resnica le v sredi. Lastna skušnja me je prepričala, da ni lahko čistega slovenskega jezika naučiti se, pa tudi ne silno težko. Kdor se loti tega dela, ne bo nehal, dokler živi, ker nenadna lepota jezika in njegovo bogastvo bo razveselilo ga. Smehljaje se poprejšni svoji nevernosti in nevednosti, potrdil bo z menoj to mnenje, da, ker je mogoče, najvisokejše misli grških, latinskih, nemških in pisateljev drugih narodov v slovenskem jeziku ne samo primerno, ampak tudi krasno in celó po grški obliki izrazovati, potrdil bo, pravim, da je vreden ta jezik, da bi mu na pomoč skočile ne samo jugoslovanske vile, ampak vse muze helenskega parnasa.

Cilj in namen je toraj velikega truda vreden, in gotovo vsak lahko pogreša eno ali dve uri na dan, na teden, da jih žrtuje domovini.

Kar pa dvomiti ni, je to, da je sitno zlasti za starejše ljudi slovnice se učiti; da je vsak začetek težak, posebno če učitelja ni: koristno bi gotovo bilo, celó neobhodno potrebno je, da pridejo svojim bratom na pomoč vsi tisti, ki slovnico več ali manj znajo.

V ta namen naj zbirajo takošni možje okoli sebe majhen kolobar poslušavcov, s kterimi morali bi, več ali manj časa truditi se, slovnico jim razlagaje, ž njimi sestavljaje in pisatelje prebiraje. To pa moralo bi se napraviti ne samo po mestih, ampak tudi po deželi po-

sebeno v krajih, kjer so sedeži okrajnih uradnih ali županij. Tako in le tako se bo znanstvo slovenskega jezika lahko, hitro in po ugodni poti po celi slovenski deželi razširilo, in kmali bo mogoče, po uradnih in županskih pisarnicah slovenski lepo pisati in čisto govoriti.

Gospôda, dobiček pa še drug nas čaka.

Zgodovino pregledaje zapazimo namreč, da je vsak jezik in tudi najbolj omikani starih Grkov v prvih svojih časih sirov bil, in da je le počasi več in še pozno najvisokejšo stopnjo izobraženja dosegel. Gotovo je zanimivo in podučljivo znati, kako da se je jezik izprvega sirovih Pelazgov in Helenov tako žlahno in imenitno izobrazil mogel. Znamo tudi, da so Rimljani prav sirovi še bili, ko je njih vojskovodja in konzul Mumi leta 145 pred Kristusom imenitno ahajsko mesto Korint z orožjem vzel in podrl, in potem celó grško deželo podjarmil. Sirovi so bili tako, da so, kakor pozneje Vandali in Turki, najlepše podobe in statve po celi grški deželi razbijali in mesta posipali. Potem pa, ko so se z Grki soznali, sčasoma so se tako omikali, da je njih jezik za prvega rimskega cara Avgusta, to je, o Kristusovem rojstvu, zlato že dôbo dosegel.

Ako se pa ozremo na angleško deželo, naša radovednost še večja postaja. Tam so razne ljudstva gospodovale. Prvi prebivavci so bili Kelti in Britani, ktere so Rimljani podjarmili, in svoj jezik tam razširili. Pozneje so tam gospodarili Normani, Francozi, in zadnjič so se ondî naselili nemški Anglosaksoni. Iz vseh teh jezikov je narastil sedanji angleški. Vpraša se: kako za Boga je mogoče bilo, da se je ta mešanica jezikov tako klasično razvila? Radi bi tudi znali, po kateri poti se je nekdanj barbarski nemški jezik na najviši vrhunec parnasa povzdignil, kako je madjarski jezik v kratkem času klasično se izobrazil mogel?

Gospôda! Vse to nam Slovencom sedanji časi prikazujejo in razodevajo. Sedanji čaši, v katerih se pred našimi očmi slovenski, češki in hrvaški jezik omikuje. Kakor ti jeziki zdaj, ravno po tem načinu so se vsi drugi razvili in izobrazili.

Da pa to zapazimo, treba je seznaniti se z jezikom, treba je časopise brati in s pisatelji enako pot hoditi; pred vsem pa moramo slovnice učiti se. Slovnica je ključ, da razumemo jezik, njegovo napredovanje in izobraževanje. Po ti poti pa bomo tudi deloma seznanili se z zgodovino omike našega rodú in sploh celega človeštva, in tako še le bomo dobro razumeli to zgodovino.

Hajd tedaj! Poprimimo se čvrsto važne te naloge pravega domoljuba, poprimimo se je brez odloga, brez obotavljanja.

Gospôda! Pripovedujejo nam zgodovinarji, da je ob času francozke prekucije cela francozka dežela bila vojaški tabor; temu nasproti naj o sedajnih časih dušnega prerodenja vsa slovenska dežela postane „učilnica slovnice in učilnica našega slovstva.“ —

Pevci so potem pevali pesmi, zmed katerih so najbolj dopadale: „Luna“, „Tolažba“ in „Ne udajmo se.“ Deklamovali smo: „Slovo od mladosti“, „Mornar“, „Vršac“ in „Tri rožice“. Pred zadnjo besedo smo se celi mesec učili deklamacije v slovenskem jeziku. Za podlago tega učila nam je bila deklamatorika dr. Friketa in Slomšekove vodila v zadnjih „Drobtinicah“. Od teh mal pa se uči naše društvo slovnice in prebira slovstvo slovensko. Pa tudi naša čitavnična knjigarnica se je začela lepo množiti. Dobilimo po prostovoljnih darilih gospodov članov že prav lepo množico važnejših izdelkov naše slovenske literature, tako, da je mogoče vsacemu članu čitavnice dobro seznaniti se s slovstvom domačim. Da nam bo pa mogoče narodno omiko tudi zunaj čitavnice uspešneje razširjati, napravili smo v Tominu prodajavnico slovenskih

knjig. Gosp. Sohar v Gorici ima tukaj svojega upravnika, kteremu po naročilu pošilja vsakovrstne knjige. Dasiravno je ta novi zavod dozdej še malo med ljudstvom znan, poprodalo se je vendar-le že mnogo knjig iz njega. Kmetje kupujejo največ „Živinozdravstvo“, „Stoletno praktiko“ in „Starega Urbana“; želimo pa in priporočamo jim, da bi kupovali tudi „Umno gospodarstvo“, „Kmetiško kemijo“, „Naravoslovje“ itd. Dekleta pa pesnike slovenske kaj rade prebirajo. V Tominu ima skorej vsaka bolj omikanih devotk poezije tega ali unega pesnika. Pa tudi druge slovenske knjige so tukaj jako razširjene. Če bomo tako napredovali, kakor smo začeli, nadjati se smemo, da v kratkem času postane vès Tomin slovenska čitavnica. Učiti se nikomur ni sramota.

Iz Pivke. Ko se je unidan dopisnik M. oglasil o učencih postojnske šole, ki se veselo in pridno vedejo v prijazni drevesni šoli na Soviču (Sovič — ne Žobič — se imenuje skalnati hrib, na kterem stojijo razvaline starega postojnskega grada): naj se drugemu dopisniku dopusti povedati o učenkah tiste šole, ki sicer bolj mirno in tiho, pa ravno tako veselo in pridno se vadijo dekliskih del, pletenja ali štrikanja izprva, v šolski sobi. Z darilom premilostne cesarice Ane in pripomočkom nekterih dobrotnikov se je namreč to leto dala začeti dekliska šola; gospodičina Matilda Zagorjanova se je poprijela podučanja v tej šoli, in kaže se, da s pravo unemo in radostjo se vede krog mladih punčk. Prijétno je viditi, kako se marnim punčkam gibljejo ročice in prstici, da se bela nitka veže in plete v nogovico, ki jo bodo po tem toliko bolj vesele natikovalale na nožico, ker bo storjena z lastno ročico. Če neki dopisnik vlani je preslabo oko imel, da ni zapazil nobene delavne ženske roke, ko se je sprehajal po Postojni, ga bodo saj letos, če se zopet povrne, mnoge iglice bolj v tisto oko bodle. — Tako tedaj postojnska šola lepo pospešuje. — Vendar še kaj več bi se dalo za Postojno vošiti. V dnevih francozke posesti je tukaj bila gimnazija osnovana z dvema razredoma, v katerih se je učil francozki in italjanski jezik, zemljopis, računstvo in mehanika; takošna šola je bila tedaj podobna sedanji nižji realki. Ravno neka-košna realka, ne ravno samosvojna, pa z glavno šolo združena, bi bila za Postojno tudi zdaj primerjena. Dasiravno namreč tukaj ni več okrožnega glavarstva, ta kraj vendar še vedno po svoji legi ostaja nekako središče za Notranjsko, kakor je bil še poprej, ko dežela ni bila v okroge razdeljena. Enaka je z Novomestom; tudi tisto ostaja še zdaj središče za Dolensko, če ravno nima več okrožnega urada; sicer je tisto manj zgubilo po novi osnovi političnih uredov, ker ima saj okrožno sodnijo. Ta vzrok bi se bil utegnil tudi v deželnem zboru navesti, ko je bil govor o doneskih iz šolskega zaklada za novomeško in postojnsko glavno šolo. Neki govornik je namreč hotel odbiti pripomočke iz tistega zaklada za obojno to šolo; tisti se namreč ni ozrl na to, da zavoljo naravnega središča obeh krajev vedno še mnogo dečkov iz unanjih krajev prihaja v ondašne šole; na pr. v Postojni je med 350 učenci tudi zdaj še po 80 unanjih. Kar velja zastran nižjih šol, velja naj tudi zastran viših; Novomesto ima svojo gimnazijo, Postojna naj bi imela svojo realko. Saj tudi po družih deželah se nahaja več realk in ne samo ena, če so tudi dežele majhine; na pr. spodnji Stajar ima nižje realke v Mariboru in v Celji, Primorje višje realke v Trstu, in nižje realke v Gorici, Piranu in Rovinji. Zakaj bi Kranjsko ne smelo imeti dveh realk? Pa je še za eno veliko bilo opraviti, preden se je sklep storil, jo v višjo spremeniti. Kranjska zemlja ima pač veliko potreb, pa malo pomočkov.

Podsoviški.

Iz Ljubljane. Sopet se nekoliko upanja kaže, da utegne c. kr. deželna general-komanda, ki je imela že

pred 3 leti v Ljubljano priti, iz Vidma (Udine) v Ljubljano predstavljeno biti. Za gotovo pa se bo menda ta reč še le zvedila, ko bo deputacija kranjskega deželnega zbora, ki gre 3. dne maja na Dunaj, Njih veličanstvu cesarju poklonila tudi to prošnjo. Pravijo, da preselitev mnogo rodovin, ki jih šteje omenjena kancelija, utegne mestu velik dobiček biti, ker plača teh uradnikov vsaki mesec znaša okoli 60.000 gold.

— Družba za dnarno pripomoč obrtnikom in rokodelcem je v prvih kvatrih letošnjega leta se zopet koristno gibala. To se vidi iz tega, da je 41.347 gold. svojim družbenikom na pòsodo dala, konec mesca marca pa še 1922 gld. 78 kr. gotovega dnarja imela, tedaj je 43.269 gold. in 78 kr. bilo v pripomoč pripravljenih obrtnikom in rokodelcem, kateri so dnarja potrebovali in pri družbi tudi dobili. Letos je na novo 8 udov pristopilo, tako, da jih je sedaj v vsem skupaj 278. Iz vsega je očitno, kako čvrsto napreduje ta družba od leta do leta, in kaj bi ne, ker obrtnijstvu in rokodelstvu čedalje bolj dnarja manjka, tukaj ga pa dobí v sili vsak, kdor je družbini ud in čigar poštenost je družbi znana. Ker pa se dnarna moč tega društva opira le na pripomoč njegovih udov, je tedaj želeti, da čedalje več obrtnikov in rokodelcev stopi v to društvo in se mu tako pomnoži kapital, ki je namenjen vzajemni podpori. „Pomagaj si sam, in pomaga ti Bog“, je lepo geslo tega društva. Ker družba voli tudi častne ude, ki slovó kot podporniki obrtnijstva, je v poslednji seji izvolila prof. dr. Schreiner-a, tajnika obrtnijske družbe graške za častnega uda.

— Ravnokar je na svetlo prišla nova knjiga pod naslovom: „12 Fragmente über Geologie“ (to je, 12 odlomkov iz zemljoznanstva), v kateri si g. pisatelj baron Marenci prizadeva po novi poti razjasniti površino zemlje, potrese in ognjene gore. Izvirna knjiga je pri vsem tem, da sega v skrivnostne dogodbe podzemeljske, pisana v jeziku vsakemu razumljivem. 4 podobe jo kinčajo in razjasnujejo še posebej besedo. Dobiva se v bukvarnici Kleinmajer-evi v Ljubljani in po knjigarnicah vseh drugih mest.

— Zavoljo velike nevarnosti, v kateri je dežela naša zavoljo goveje kuge, je prepovedan tudi živinski sejm ljubljanski v pondeljek, 4. dan mesca maja.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Po dunajskih novicah misli ministerstvo državni zbor na Dunaj sklicati v torek po binkošti, to je, 26. maja; že te dni pa se pričakuje sklic erdeljskega deželnega zbora, tako, da med tem in med pozivom državnega zbora bo nek le en dan vmes. Vendar prav gotovo ni še ne to, ne uno. — Po razglasu c. k. ministerstva dnarstva so lansko leto v cesarskih kovnicah naredili kovanega dnarja v srebru za 12 milijonov in 984.391 gold., v zlatu pa 7 milijonov 373.132 gold. — Po vojaškem letniku (šematizmu) šteje cesarska armada 15.260 oficirjev; med temi je 21 cesarskih nadvojvodov, 5 vojvodov, 6 princov, 50 knezov, 590 grofov, 898 baronov, 570 viteзов, 2800 družih plemenitnikov, 10.300 pa oficirjev, ki niso iz plemenitega (žlahnega) rodú. — Poslednji list dr. Šuzelkovega časnika „Reform“ je v prepoved djan zavoljo nekega stavka o reški železnici, ki ga obdolžujejo razžalitve veličanstva. — Dr. Tkalac je v ječi tako zbolel, da so ga mogli v jetniško bolnišnico prenesti. Presvitli cesar so si že dali predložiti vse akte njegove tiskarne pravde. — Kakor že mnogo drugih vrednikov je 22. dne t. m. tudi gospoda Einšpielerja, vrednika nemškega časnika

„Stimmen aus Innerösterreich“ v Celovcu zadela osoda, da je zavoljo nekega dopisa iz slovenskega Pliberka pod naslovom „Odmev o razpravah deželnih zborov“, kterega so krivega spoznali zasramovanja koroškega in štajarskega deželnega zbora, obsojen bil v zapor na en mesec in da mu zapade od kavcije 60 gold. Gosp. Einšpieler je napovedal pritožbo zoper to razsodbo; v časniku svojem pa, v katerem je na kratko popisana cela obravnava, oklicuje brž drugi dan, da od 1. maja se odpové vredništvu in založništvu tega nemškega časnika, da pa bode skrbel, da kdo drug prevzame vredništvo in založbo njegovo. — Za gotovo se zdaj povsod pripoveduje, da prve dni prihodnjega mesca maja pride prvi hlapón (lokomotiv) v Celovec; prava vožnja po železnici iz Maribora v Celovec in iz Celovca v Maribor se bo gotovo — iz začetka enkrat na dan — začela do 28. maja. — Česki deželni zbor je tudi končan; zadnje dni se je še krepko potegnil za vpeljavo porotnih sodb. — Omenili smo zadnjič, da je v Sibirij sklicana skupščina Rumuncov, ki so zraven Madjarov, Sikulcev (Szekler) in nemških Saksoncov četrti narod v Erdelji, ktera spada pod ogersko krono. Vlada je sklicala ta zbor, da zvé, kako bojo Rumuni v erdeljskem deželnem zboru, ki se utegne sklicati okoli 20. junija, glasovali zastran državnega zbora dunajskega. Zbralo se je 150 oseb. Sklenili so, naj se pošlje cesarju zahvalnica, v kateri naj se pové udanost cesarskemu prestolu; naj se tedaj prizná oktoberski diplom in pa februarski patent; naj se želja razodene za pravično sestavo erdeljskega deželnega zbora in naj se zahteva narodna ravnopravnost. Ti sklepi kažejo, da Rumuni hočejo priti v državni zbor dunajski, kteremu se tudi nemški Saksonci ne bojo odtegnili; važen bo tedaj erdeljski deželni zbor, ker tû se bo pokazalo, ali bojo zastopniki teh dveh narodov zmagali zastopnike Madjarov in Sikulcev. — Veliki mlin gosp. Pongraca in Pleiweis-a v Karlovcu je 23. dne t. m. pogorel; zgorelo je nek 12.000 vaganov žita, 12.000 centov moke, mnogo mašin itd. Kako se je začel oginj, se še ne vé; škoda je nek cenjena na 190.000 gld., zavarovan je bil mlin za 132.000 gold. — Kakor se sliši, bo beneški deželni zbor še le v jeseni pozvan. — Poljske homatije še zmiraj zvonec nosijo, ker se punt čedalje bolj širi (agitacija sega celó v našo Galicijo), in so tudi ustajniki v boji večidel srečni; govori se celó, da mnogo ruske mladine hití Poljakom na pomoč. Ruska vlada ni še odgovora dala pismom francozke, angležke in avstrijske vlade, in ga, kakor pravijo, tudi ne bo še tako hitro; to pa pripovedujejo časniki, da je ruski car Aleksander pozval careviče in ministre v skriven zbor, v katerem so nek nejevoljne besede padle na omenjene vlade, češ, da navdušujejo s takim početjem punt poljski in da ruska vlada se ne bo dala siliti po unanjih upljivih. Od cesarja Napoleona se zato pripoveduje, da ga je trdna volja z Rusi, pa tudi s Prusi, ki stojé na strani Rusom, začeti vojsko in da nago-varja Švedce in Dance, da bi ž njim potegnili zoper Ruse. Toliko bolj, pravijo, pa mika Napoleona taka vojska, ker želja po meji ob Rajnu, ki je v oblasti pruski, vedno tli v persih Napoleonovih. Ako je vse to res, se pač čudno prekucuje svet; ni davno, kar je ves svet trepetal o pripovedovanji trdne zveze med rusko in francozko vlado zastran Turčije, — zdaj pa se že od vojske govori med njima. — V Trebinjah so Turki kristjansko šolo napadli, nekoliko duhovnov ranili in otrók pobrali. Vražje turške kolovodje so vjeli in zaprli, otroke pa rešili. Na to so Turčini privreli in terjali, naj se izpusté zaprti tolovaji.